

การวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
ในมหาวิทยาลัยของรัฐตามทฤษฎีของวินสตันและคณะ

นางสาวณภาพร อมรชัยเจริญ

วิทยานพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-631-035-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16964409

AN ANALYSIS OF HEALTH SCIENCES ACADEMIC ADVISOR'S ROLES IN
STATE UNIVERSITIES ACCORDING TO THE THEORY OF WINSTON AND OTHERS

MISS NAPAPON AMORNCHAIJAROEN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Higher Education
Graduate School, Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-631-035-6

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ภาพร อมรชัยเจริญ : การวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในมหาวิทยาลัยของรัฐตามทฤษฎีของวินสตันและคณะ (AN ANALYSIS OF HEALTH SCIENCES ACADEMIC ADVISOR'S ROLES IN STATE UNIVERSITIES ACCORDING TO THE THEORY OF WINSTON AND OTHERS) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พรชูลี อาชวอำรุง, 164 หน้า. ISBN 974-631-035-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ปัญหาและอุปสรรคในการให้คำปรึกษา และแนวทางการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการอย่างเหมาะสมกับสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการแนะนำและให้คำปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการปฏิบัติได้ตามบทบาท 8 ใน 17 ข้อ (ร้อยละ 47.06) อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่จะให้คำปรึกษาและดักเตือนเมื่อพบว่าผลการเรียนลดต่ำลง

ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการปฏิบัติได้ตามบทบาท 7 ใน 15 ข้อ (ร้อยละ 46.67) อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความรับผิดชอบ

ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการปฏิบัติได้ตามบทบาท 4 ใน 9 ข้อ (ร้อยละ 44.44) อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเองเมื่อนิสิตนักศึกษาเข้าพบ

ด้านการให้ความช่วยเหลือและประสานงาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการปฏิบัติได้ตามบทบาท 5 ใน 8 ข้อ (ร้อยละ 62.50) อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่เรียกพบนิสิตนักศึกษาเมื่อพบว่ามีเรื่องใดที่เกี่ยวข้อกับนิสิตนักศึกษาในความดูแล

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า มหาวิทยาลัยส่วนกลางปฏิบัติได้ตามบทบาทมากกว่าส่วนภูมิภาค 2 ด้าน คือ ด้านการแนะนำและให้คำปรึกษาและด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา ส่วนอีก 2 ด้าน ปฏิบัติได้เท่ากัน

ในด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการเห็นว่าที่เป็นปัญหา คือ การขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ส่วนนิสิตนักศึกษาเห็นว่าที่เป็นปัญหา คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการไม่ได้จัดตารางการเข้าพบเห็นนิสิตนักศึกษา

สำหรับแนวทางการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ผู้บริหารควรกำหนดคนโอบอาในการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการจะต้องให้ความสำคัญ และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษาควรให้ความสนใจเข้ารับคำปรึกษา เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C 543253 : Major HIGHER EDUCATION

KEY WORD: ROLE ANALYSIS/ACADEMIC ADVISOR/THEORY OF WINSTON AND OTHERS

NAPAPON AMORNCHAIJAROEN : AN ANALYSIS OF HEALTH SCIENCES ADVISOR'S ROLES IN STATE UNIVERSITIES ACCORDING TO THE THEORY OF WINSTON AND OTHERS. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. PORNCHULEE ACHAVA-AMRUNG, Ed.D. 164 pp. ISBN 974-631-035-6

This research aimed at analyzing roles of Health sciences academic advisors, problems and obstacles in advising, and ways in developing advisors according to theory of Winston and others.

The result of the study revealed the following :

On guidance and advising Academic advisors could perform only 8 out of 17 functions (47.06%). Mostly performed task was advising and warning students of declining learning achievements.

On student development Advisors could play their roles at the moderate level, i.e. 7 out of 15 items or 46.67%. Most advisors could well serve as models in terms of their responsibilities.

On interactions with students Only 4 out of 9 items (44.44%) were answered. Most of the advisors were able to create warm and friendly atmosphere when meeting with students.

On assistance and coordination Advisors could perform these roles at a rather high level, i.e. 5 out of 8 items or 62.50%. The most reported role was meeting with advisees when relevant matters arose.

When comparing the role of advisors in the central and regional universities, it was found that those in central universities could perform their advising tasks at a higher degree than those in the regional universities in two aspects, namely, guidance and advising and student development. The other two aspects were at the same level of implementation.

In relation to problems and obstacles, advisors viewed that the most serious one was the lack of their own working evaluation. The students saw the lack of meeting schedules as most problematic.

In developing the academic advisors competency, the administrator should clearly and concretely define policy in evaluating his or her performance. Relatively, the academic advisor himself must realize the roles and duties in giving advises. On the otherhands, students should also understand the profit of asking advise in such the way that this will guide then as being in higher education's efficient life.

ภาควิชา.....อุดมศึกษา

สาขาวิชา.....อุดมศึกษา

ปีการศึกษา.....2537

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความอนุเคราะห์หลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี อาชวอำรุง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและเป็นที่ปรึกษาตลอดการวิจัย เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอนของนิสิต ประธานกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ และนิสิตนักศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่กรุณาให้สัมภาษณ์และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณชุตินา วัฒนสุทธิ ที่ช่วยเหลือในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ และคุณองศ์ อนันตริยเวช คุณอัฐพร หิรัญพิกฤษ์ คุณกชกร ธิปัตติ และคุณชลธิชา สิงหานุพงศ์ ตลอดจนเพื่อนทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้ และท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัว "อมรชัยเจริญ" คุณหญิงสุทธ-วรรณวิมล กิ่งภากรณ์ ที่เกื้อหนุนและเป็นกำลังใจสำคัญจนกระทั่งผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

นภาพร อมรชัยเจริญ

สารบัญ

๕

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ขั้นตอนและการดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....

ตอนที่ 1 นิสิตนักศึกษา.....	10
ลักษณะนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.....	10
ตอนที่ 2 อาจารย์ที่ปรึกษา.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในระดับอุดมศึกษา.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการของ วิน스턴และคณะ.....	27
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ.....	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่	
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากร.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	60
ตอนที่ 2 บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ.....	67
ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา.....	98
ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารกับบทบาทของ อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ.....	102
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	110
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	110
วิธีดำเนินการวิจัย.....	110
สรุปผลการวิจัย.....	111
อภิปรายผลการวิจัย.....	116
ข้อเสนอแนะ.....	124
รายการอ้างอิง.....	128
ภาคผนวก ก. รายนามผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่ให้สัมภาษณ์.....	135
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย.....	138
ประวัติผู้วิจัย.....	164

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ นิสิตนักศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ สุขภาพจำแนกตามมหาวิทยาลัย และคณะวิชา.....	46
ตารางที่ 2	อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ นิสิตนักศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ สุขภาพที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามมหาวิทยาลัย และคณะวิชา.....	48
ตารางที่ 3	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามมหาวิทยาลัย และคณะวิชา.....	50
ตารางที่ 4	อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่ดูแลนิสิตนักศึกษา จำแนกตามประเภทที่ดูแล มหาวิทยาลัย และคณะวิชา.....	60
ตารางที่ 5	อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ จำแนกตาม มหาวิทยาลัย และคณะวิชา.....	62
ตารางที่ 6	นิสิตนักศึกษาในความดูแล จำแนกตามมหาวิทยาลัย และคณะวิชา.....	64
ตารางที่ 7	อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่ทราบบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของ อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่สถาบันกำหนดให้.....	66
ตารางที่ 8	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อบทบาทหน้าที่ด้านการแนะนำและให้คำปรึกษา.....	68
ตารางที่ 9	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อบทบาทหน้าที่ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา.....	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 10	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อบทบาทหน้าที่ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับนิสิตนักศึกษา.....	74
ตารางที่ 11	ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อบทบาทหน้าที่ด้านการให้ความช่วยเหลือและประสานงาน.....	76
ตารางที่ 12	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีต่อบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการด้านการแนะนำและให้คำปรึกษา.....	78
ตารางที่ 13	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีต่อบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา.....	83
ตารางที่ 14	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีต่อบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับนิสิตนักศึกษา....	88
ตารางที่ 15	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีต่อบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการด้านการให้ความช่วยเหลือและประสานงาน...	92
ตารางที่ 16	ปัญหาและอุปสรรคในการทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา.....	98
ตารางที่ 17	ปัญหาและอุปสรรคในการเข้ารับการให้คำปรึกษา.....	100